



**День бабака в Клівському палаці або як очільник суддівської мафії намагається обнулити власну історію через**



**Квітневе феєр-шоу на російських НПЗ та фінальний акорд міфу про непереможну країну-бензоколонку**



**Українське море Туапсе та як сто років тому Чорноморська губернія тікала від російського хаосу в УНР**

## Християнські стежки поганського кохання: Чеські дружини князя Володимира

СВІТОВА | СР, 2025-12-31 09:20

Версія для печати



30 наложниць у Вишгороді, 300 — у Білгороді, 200 — у Берестові. І шість законних дружин до появи у 988 році сьомої — християнки Анни, дочки імператора Романа II і сестри Василя II Болгаробійця. Троє з язичницьких дружин — «чехині».

Саме так виглядало за переказами «Повісті минулих літ», Іпатіївським та Лаврентіївським літописами життя легендарного хрестителя Київської Русі князя Володимира, розповідає завідувачка сектору наукових досліджень адміністрації Державного історико-культурного заповідника «Стародавній Володимир» Оріся Вознюк.

«Никонівський літопис йде ще далі, приписуючи йому вже 1100 дів для утіх. Правда, під час розкопок ні в Берестові, ні у Вишгороді, ні в колишньому Білгороді (нині — село Білогородка) величезних палат для потужного «гарему» так і не знайшли. За свідомством арабського мандрівника X століття Ібн-Фадлана, особисте життя «царя русів» виглядало дещо скромніше: тільки 40 наложниць, проте на величезному ложі, інкрустованому коштовним камінням.

Його першою дружиною, за Іпатіївським та Лаврентіївським літописами «чехинею», була варяжка — мати Вишеслава, яка фігурує і в ісландських сагах. Син ключниці Малуші та князя Святослава сів на Новгородський престол у 10 років і вперше одружився у 16, якщо вважати датою його народження 960 рік.

Насправді ми не знаємо навіть, як він виглядав. Навряд чи так, як на іконах — поважним чоловіком з довгим волоссям та часто бородою. Під час хрещення Русі Володимир було 25—28 років. Він був воїном, як і його батько, який носив вуса, оселедець та сережку у вусі. Це було практично. Знаємо тільки, що був «красний».

Читайте також: **«Україна» — це не «окраїна»**

Дві інші «чехині» з'явилися у Києві після походів 981 року. Аделя, можливо, була дочкою перемишльського князя. Її синами стали Станіслав та начебто Судислав. Малфріда, ймовірно, теж княжна. Дехто приписує її князю турівському. Вона народила Святослава. Під питанням належність Аделі і Малфріди до племен білих хорватів, які в ті часи жили на території України, Польщі, Словаччини та Чехії.

На момент хрещення Русі у літописах фігурують тільки Малфріда та Рогнеда — дочка полоцького князя, якого вбили воїни Володимира. Є версія, що Володимир запропонував обом вийти заміж за когось іншого. Жінки відмовилися.

Рогнеда жила під Києвом з дочкою Предславою у селі Предславині на Либеді, а потім виїхала зі старшим сином на батьківщину, де стала черницею. Вона народила Володимиру шістьох дітей, найвідомішим з яких став Ярослав Мудрий.

### НОВИНИ

- 20:00 Прогноз погоди в Україні на 7 - 10 травня 2026 року
- 19:04 Бутусов: Про іноземців у ЗСУ, СЗЧ і плани ворога (ВІДЕО)
- 18:05 Чернівці, Полтава та Харків серед аутсайдерів у рейтингу прозорості фінансів — дослідження TI Ukraine
- 17:08 Виконавча служба: з гривні боргу вдається стягнути лише 1,5 копійки
- 16:53 Угорщина повернула Україні "конфісковані" кошти та цінності Ощадбанку
- 16:10 Глибока кадрова криза: 75% компаній в Україні не можуть закрити вакансії
- 15:35 Міндіч може незабаром повернутися в Україну, бо в Ізраїлі не сховаєшся від ФБР США — ЗМІ
- 14:02 Сотні рятувальників гасять масштабну пожежу в Карпатах
- 13:51 Москва вкрала навіть це: відомий богослов розвінчав міфи про назву "Великоросія"
- 12:41 54% українців вважають корупцію у владі більшою загрозою для країни, ніж агресію РФ (ОПИТУВАННЯ)

### ПІДПИСКА НА КАНАЛ

А от долю Предслави історик XVIII століття Василь Татіщев пов'язує знову ж таки з Чехією. У 1018 році Київ захоплює Святополк — зять польського князя Болеслава I Хороброго. Тікаючи з Києва перед військами Ярослава Мудрого, Болеслав забирає з собою кілька шляхетних полонянок, в тому числі Предславу. За версією Татіщева, у Польщі він видав її за осліпленого чеського князя Болеслава III, якого тримав у в'язниці. І в Київ вона вже не повернулася.

Нам майже нічого не відомо про стиль життя язичницьких дружин Володимира. Найімовірніше, вони жили в окремих дерев'яних палатах і навряд чи активно спілкувалися між собою. Зрештою, серед них були і болгарка, і грекinya, і різноманітні «чехини»...

Читайте також: **Російська брехня про "единнарод"**

Хлопчики були під впливом матері тільки у ранньому віці. Потім їхньою військовою та світською освітою займалися «дядьки». Дівчата були письменними. Збереглася турботлива переписка між Предславою та Ярославом Мудрим.

Спали княгині на матрацах, набитих сіном, а вкривалися вже перинами чи й шкурами. Волосся їм можна було не заплітати, але голову прикривали обрусом. Дівчатам влітали у волосся маленькі золоті сережки чи колечка. Зараз ця мода до нас повертається. «На красу» купалися у любистку, волосся мили кропивою чи ромашкою. Могли надушитися візантійським оліями.

Ювелірне мистецтво за часів Київської Русі було на дуже високому рівні, так що у золотих і срібних прикрасах нестатку не було. З Візантії вже привозили шовки — «паволоки» по-нашому, а також оксамит, який модно було прикрашати зображенням птахів та звірів або й шовковими стрічками. Взимку носили хутра: з горностаїв, куниці чи ведмедя. Зимі тоді були суворими.

Багатожонство було нормою в ті часи для всіх слов'ян. А на Русі стосувалося не тільки князя, а й будь-якого чоловіка, який міг собі дозволити утримувати кількох жінок».

А що думають про чеських дружин князя Володимира самі чехи? На це питання відповів спеціаліст із раннього Середньовіччя, аспірант Войтех Слоука з історичної кафедри філософського факультету Масариківського університету у Брні.

«На жаль, письмові джерела, які описують події X століття в Київській Русі, не можна вважати надійними. Їх чимало разів переписували і набагато пізніше. Провести «звірку даних» з дотичними європейськими джерелами часто неможливо.

Читайте також: **Герць із ним: які давні воєнні традиції та ритуали мали українські воїни**

Те, що «чеські» дружини князя Володимира не є Пржемисловнами, — майже стовідсотково. У X столітті не так багато офіційних принцес. Власне кажучи, це може бути будь-хто шляхетного або й не шляхетного походження, дівчина, яка просто сподобалася князю у поході.

Наречених частенько і крали. Навіть у пізнішу добу. Наприклад, онук знаменитої руської королівни Анни Ярославни — французький король Філіп I — вкрав дружину власного підданого графа Анжуйського Бертраду де Монфор та зробив її королевою. Для XI століття це був гучний скандал!

Династійні шлюби між Пржемисловцями та Рюриковичами, що правили на Русі, підтверджують і пізніші чеські джерела. Наприклад, в XII столітті брненський князь Вратіслав із моравської гілки Пржемисловців одружився з київською принцесою, «гарнішою, ніж Елена Троянська». Так описує її так званий Канонік Вишеградський. Наречена вразила гостей своєю білосніжною шкірою.

Щодо долі Предслави, то, як на мене, було б безглуздя тягнути її до Польщі, щоб видати заміж за сліпого, старого та поваленого Болеслава III. Реальнішою є версія польського Галла Аноніма, який пише, що Болеслав Хоробрий у 1018 році «знечестив доньку київського князя», сестру Ярослава Мудрого. Так само події описує і сучасник, єпископ Дітмар Мерзебургський. Про реальну дружину Болеслава III не відомо нічого.

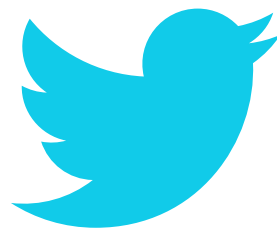
У чеських хроніках, які висвітлюють історію X століття, немає інформації про наложниць Пржемисловців. Вони усі були християнами. Поодинокі фігурують тільки бастарди. Та церква боролася із багатожонством у Чехії навіть в XI столітті. Про це пише і літописець Косма.

Цікавим у цьому плані є приклад Славніка — батька святого Войтєха. Коли маленький Войтєх захворів, Славнік поставив у Лібіце, де жила їхня родина, костел, щоб молитися за сина. А коли той одужав, присвятив його Господу.

Читайте також: **Ми звикли вважати, що хрестителем Русі є князь Володимир. А може справжній хреститель - Анастас?**

Попри це, батько майбутнього святого мав кілька «дружин» і категорично відмовлявся перевести їх в ранг служниць, залишивши собі тільки одну. Хоча саме це було поведінковою нормою в добу «просунутого» християнства. Думаю, Славніка, крім усього іншого, непокоїла майбутня доля його дітей. Для становича дитини приблизно до XII століття був надзвичайно важливим соціальний статус матері».

Найбільше подробиць із життя Пржемисловців у перехідний язичницько-християнський період описує у своїй книжці «Княгиня Людмила. Володарка й свята, засновниця династії» археологиня Надя Профантова. В аналогічний період жив з дружинами і Володимир. Адже перша чеська свята — княгиня Людмила — в юності була язичницею. Як і її чоловік князь Борживой, який, за Християнською легендою, прийняв хрест від святого Мефодія. Це сталося орієнтовно у 883 році. Згодом той охрестив і Людмилу.



Про що пише археологиня? Людмила стала нареченою у 874 році, коли їй виповнилося лише 14. Напевно, вона вже відповідала вимогам пізнішого «старочеського права», за яким дівчина вважалася дорослою, коли у неї «наливаються груди». На весілля з 22-річним Борживоєм, «осіяним цвітом виняtkової краси», княжну з земель полабських слов'ян-лужичан, або сорбів, супроводжував військовий допровід, хоча жодного посагу вона не везла. Віно заплатив Борживой.

Ось що писав з цього приводу єврейський купець-мандрівник Ібрагім ібн Якуб: «Цей весільний дар у слов'ян дуже значний, а їхні звичаї подібні до берберських. І тому, якщо в когось народяться дві чи три дочки, — це стає причиною збагачення; якщо ж народяться два сини — це причина збідніння».

Звичайно, жодного опису весілля слов'янських язичників до нас не дійшло. Та фахівці все ж спробували відтворити його ймовірний перебіг за уривками стародавніх текстів, де священники обурюються діяннями поган.

Читайте також: **Загадковий твір давньої літератури України-Русі - «Моління Данила Заточника»**

У день весілля голова і обличчя Людмили були вкриті тканиною, що мало символізувати її народження після шлюбу зовсім іншою людиною. Наречена урочисто вклдала свою руку в руку нареченого. І це, вочевидь, був найважливіший акт усього обряду, який спочатку церква намагалася викоринити. Молоді обмінювалися символічними дарами: дівчина отримувала яблуко — символ плодючості та чоловічої сили.

Коли подружжя входило до дому чоловіка, їх обсіпали зерном, горохом і дрібними плодами — на плідність. Наречена мусила ритуально уникати дотику до порогу, у якому мешкав дух-охоронець дому, щоб не образити його необережним кроком. Далі приносили жертву біля домашнього вогнища. У слов'ян був поширений звичай відрубувати голову півню. Безперечно, ділили й святковий коровай.

Тоді Людмила вже з'являлася з відкритим обличчям, продовжує Оріся Вознюк.

*«На щастя, їй непотрібно було брати участь у неприємному обряді, зафіксованому у східних слов'ян, коли наречений проходився по нареченій нагайкою, щоб символічно закріпити її підпорядкованість. Серед весільних традицій при дворі князя Володимира такої не було. У східних слов'ян все залежало від племені. Хтось довго дотримувався матриархату, хтось перейшов у жорсткий патріархат».*

Однак символічного жесту покорі наречена не уникла — можливо, вона зняла чоловікові взуття. Частування було багатим, святкували кілька днів. Церковні джерела неодноразово нарікали на розгульні, сексуально відверті вистави, які влаштували ряджені для гостей та молодих. А також на непристойні танці, хороводи й пісні, під які подружжя у свіжих сорочках урочисто клали на ложе. На цьому весілля завершувалося.

Слов'янки користувалися значною свободою — цноті не надавали такого значення, як у християнські часи. Деякі джерела, навпаки, натякають, що статева недосвідченість нареченої вважалася недоліком. Оріся Вознюк зазначає, що так само ставилися до втрати цноти і в прадавній Україні. «Цноту» придумала церква.

Свого першого сина Людмила народила у 15. За легендами, згодом у неї з'явилося ще двоє синів та три дочки. Ймовірно, один із синів помер маленьким. Дитяча смертність в ті часи була високою. Серед скелетів, похованих на великоморавських кладовищах у Мікуличичах, 36,2% належали дітям віком до чотирнадцяти років, 27,6% з них — дітям до шести.

Ще за життя свого останнього сина Вратіслава Людмила взяла на себе освіту і виховання його синів. Вчила «книгам слов'янським» та християнському світогляду, одночасно брала активну участь у політиці. Мати братів, княжна Драгоміра, курсу свекрухи не схвалювала.

Читайте також: **Як московити вкрали українську легенду про подорож Андрія Первозванного**

Онуками Людмили були майбутній святий Вацлав — покровитель чеського народу — та... його вбивця — його молодший брат Болеслав. Княгині було за 60, коли Драгоміра наказе дружинникам задушити її, чим мимоволі забезпечить канонізацію.

Завершуючи розмову, Войтех Слоука додав:

*«На жаль, ми досі не можемо досягнути, чим насправді була Київська Русь. Звичайно, Чехія не могла оминати її династійними зв'язками. Мало хто, крім істориків, усвідомлює, що, наприклад, друга дружина Пржемисла Отакара II Кунгута, яку в нас традиційно називають «Угорською», є «угорською» тільки по дідусяві та матері. А от по батькові вона Рюриківна — донька галицького князя Ростислава. Юна вродлива княжна стала справжнім коханням чеського володаря. У XIII столітті вона подарувала йому шість дітей. І, як мати Вацлава II, стала бабусяю майже всіх наступних чеських королів».*

Олена Лань, опубліковано у виданні **Radio Prague International**

Читайте також:

- **Уроки історії. Хто вбив і канонізував князів Бориса і Гліба?**
- **Русь-Україна та королівська політична традиція в нашій історії**



||

- «Шлюбні історії» княгині Ольги: християнські та язичницькі інтерпретації
- Вкрадений рашистами Хлебниківський список українських літописів
- Чи могла Русь прийняти західний варіант християнства? Релігійна політика княгині Ольги й князя Ярополка
- Чому і як з'явився «Києво-Печерський патерик» який мав помітний вплив на українську свідомість
- Володимир Великий: як розбещений язичник став рівноапостольним святим

Share 0

Читайте «Аргумент» в [Facebook](#) и [Twitter](#)

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

## Коментарі



НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

ВІДЕО

Про що не можна було жартувати в СРСР



HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок\*пантів



Воюєш? Плати більше! 50к за оренду і космічні комісії: як виглядає ринок житла на фронті?



[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

**Републікація матеріалів:** для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань - за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту [argumentua.com](http://argumentua.com) та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: [uargumentum@gmail.com](mailto:uargumentum@gmail.com)